

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái Hữu Biên Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Chuyến Đi Chết Chứa Ân Tình-Không Bỏ Anh Em, Không Bỏ Bạn Bè*** của thân hữu Trần Đình Phước. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời. **Trân trọng.**

**CHUYẾN ĐI CHẾT CHỨA ÂN TÌNH
KHÔNG BỎ ANH EM, KHÔNG BỎ BẠN BÈ***

Sau khi tốt nghiệp “Đại Học Máu”*, ít có ai trở lại thăm nơi đây. Riêng tôi, có tất cả bốn lần trở lại: ba lần thăm bạn thân và một lần thăm một Niên Trưởng. Khi quyết định trở lại đây, tôi đương nhiên chấp nhận những phiền phức và hệ lụy có thể xảy ra cho tôi.

Xin được viết lại chuyến đi thăm một Niên Trưởng cách đây gần 40 năm.

Bất cứ ai trong hoàn cảnh cá chậu, chim lồng mà không có thân nhân thăm nuôi tiếp tế sẽ cảm thấy hẩm hiu, tủi thân và bất hạnh. Cuộc sống bị mất tự do, rất thiếu thốn, khó khăn mọi bề, chưa kể là đủ thứ bệnh tật và bị đau đớn từ thể xác đến tinh thần. Được thăm nuôi là một liều thuốc thần diệu mang lại niềm an ủi vô biên, tăng thêm sức mạnh, hầu có thể chịu đựng những nghiệt ngã ở cuối nẻo đường hầm.

Xin được ghi lại vài hàng về một lần thăm nuôi tù cải tạo ở Long-Khánh. Chuyến đi này do tôi tự nguyện. **Tôi đã từng thăm thía thân phận được gọi là mồ côi, khi không được thăm nuôi vì lúc đó hoàn cảnh gia đình tôi quá tang thương, bi đát!** Bên ngoài, hằng ngày không đủ ăn thì làm sao có thể giúp đỡ tôi trong cơn khốn cùng.

Tôi đi thăm một Niên Trưởng Không Quân.

Mặc dù, tôi không phải thuộc cấp của anh. Nhưng, bạn bè tôi và cũng chính tôi đều ngưỡng mộ: Anh là một cấp chỉ huy nhân hậu, gương mẫu, đạo đức, thanh liêm, tử tế, thương yêu cấp dưới và được nhiều người kính trọng. Khi đó, vợ con anh đang ở vùng

kinh tế mới với bao nhiêu khó khăn, thiếu thốn, nên không thể nào có đủ điều kiện để đi thăm nuôi anh.

Chuyến xe khởi hành ở số 54 đường Hoà Hưng-Quận 10, vào lúc 5 giờ sáng. Chủ xe, kiêm tài xế tên Hạnh rất vui vẻ, nhiệt tình và thông cảm với bà con đi thăm nuôi. Vé xe cho mỗi người là \$50.00 (bằng một tháng lương của giáo viên hay công nhân viên lúc đó), nhưng không hiểu sao ông ta chỉ tính tôi nửa giá. Có lẽ, nhìn mặt tôi ông thấy tội nghiệp, nên ông thông cảm và tính giá hữu nghị? Tôi cũng biết điều, nên cùng phụ ông một tay chuyển các hành lý đi thăm nuôi của hành khách lên mui xe và sắp xếp trật tự chỗ ngồi hành khách giúp ông.

Xe chở chật cứng, hành khách phải ngồi chen chúc lên nhau. Mỗi người đi thăm nuôi thân nhân. Ai cũng cố gắng mang theo các quà cáp càng nhiều, càng tốt. Nếu ai có người thân ở nước ngoài viện trợ thì quà cáp sẽ rủng rỉnh hơn. Riêng phần tôi, quà chỉ chứa trong một cái giỏ đệm, được đan bằng lát gồm: 2 ký đường tán loại Oval, 2 ký muối hột, ít bánh kẹo, ít chà bông, 1 hũ dưa muối, 1 lon Guigoz đậu phụng, 1 ký mè đen, 1 ký tôm khô, 2 cây thuốc lá hiệu Hoa Mai, 2 bánh thuốc Lào Cái-Sấn, 1 bịch thuốc rê Gò-Vấp, 1/2 ký cà-phê loại thường, 1 cây kem đánh răng, ít thuốc bổ, 20 viên Aspirin và 3 viên **Fansidar** (thuốc trị sốt rét rất công hiệu gấp mấy lần Quinine).

Lúc này, hoàn cảnh tôi cũng không khá gì! Tôi phải nhờ đến anh em trong gia đình. Kêu gọi một số bạn bè và người quen có lòng tốt, mỗi người góp một chút củi lửa trong chuyến đi của tôi.

Khoảng đường từ Sài-Gòn đi Long-Khánh chưa đầy một trăm cây số. Tuy nhiên, phải mất rất nhiều thời gian di chuyển vì phải qua

những trạm kiểm soát của quản lý thị trường và công an kinh tế. Xe chạy cứ một chập là phải ngừng lại, để cho họ leo lên lục soát. Họ cố tình đặt nhiều trạm kiểm soát dọc đường và lưu động để tìm bắt hàng lậu, hàng nhà nước cấm. Thật ra, mục đích chính là bắt tài xế, bà con đi buôn chuyến phải nộp tiền mãi lộ, hay tìm cách tịch thu hàng hoá vô cớ mà không cần cho biết lý do. Còn phần các tài xế đều phải “chung” một số tiền gọi là “đóng hụi chết hàng tháng”, tùy theo, mỗi trạm họ ấn định.

Mỗi khi xe sắp đến trạm kiểm soát. Tài xế cho xe chạy rà rà, chậm chậm, rồi ngừng lại cách xa trạm khoảng năm mươi mét. Anh lo xe vội vàng, lật đật nhảy xuống xe, chạy thật nhanh đến trạm, trên tay cầm một cuộn giấy báo vo tròn bằng ngón tay trở, cột dây thun sẵn, trong chứa một số tiền gọi là “bồi dưỡng”, và dúi thật nhanh vào tay em nhỏ bán thuốc lá lẻ đang đứng kế bên trạm. Khi em này ra dấu hiệu riêng bằng cách đưa tay lên đầu, nhân viên kiểm soát quay lại nhìn thấy tín hiệu “đặc biệt” là coi như xe đã làm xong nghĩa vụ. Lúc đó, họ lệ làng vẫy tay cho xe đi, để còn tiếp tục kiểm soát với các xe hàng khác đang chờ đến lượt mình thì hành bốn phần nộp hụi.

Nếu tài xế không biết thế nào là lễ độ, tìm cách né tránh. Khi họ bắt được sẽ tìm cách gây khó khăn, khám xét đủ thứ, bắt xuống hết hàng, có khi đến chiều mới được rời khỏi trạm. Đôi khi xe bị tạm giam, tài xế bị tịch thu bằng lái. Khi đó hành khách bị đuổi xuống hết, tự tìm xe khác tiếp tục đi. Đây là một hình thức tàn nhẫn, sách nhiễu, ngăn sông, cấm chợ gây rất nhiều phiền phức, và khổ sở cho người dân lương thiện.

Mỗi tháng các nhân viên ở trạm phải nộp một phần “Quà Cáp” cho cấp trên. Nếu không nộp đầy đủ thì sẽ bị chuyển đi nơi

khác, hay bị đưa về cho làm văn phòng chỉ ngồi chơi, xơi nước là coi như trót quót. Ai muốn đứng vững được chốt kiểm soát lâu dài thì phải “cống nạp” một số tiền rất lớn cho thượng cấp. Sau đó, chỉ trong một thời gian ngắn thì đã có thể gỡ cả vốn lẫn lời lại rất dễ dàng.

Khi xe sắp đến thị xã Xuân-Lộc, mọi người đều vui mừng, thầm cầu mong không còn gặp bất cứ trở ngại nào nữa, để cho kịp giờ thăm nuôi. Nếu chậm trễ sẽ bị dời sang ngày hôm sau mới được thăm thì rất nhiều khê. Có một vài trường hợp, khi vừa đến trại, trình đơn thăm nuôi xong, thì được biết thân nhân đang bị thi hành kỷ luật. Thế là không được phép gặp người nhà! Lúc đó phải để quà cáp lại ngoài cổng, nhờ giám thị mang vô giùm, *đôi khi không đến tay người thân hoặc bị thất thoát nhiều thứ* và uể oải ra về trong hờn căm, uất hận.

Ngồi bên cạnh tôi là một bà Cụ khoảng ngoài sáu mươi tuổi, với dáng điệu mệt mỏi. Bà đang sắp xếp, kiểm tra và đếm lại các giỏ nylon chất đầy ắp quà và thuốc men trong đó.

Thấy bà cụ mang theo nhiều quà quá! Tôi hỏi bà: “Có ai đi theo phụ giúp bác không? Làm sao bác có thể mang hết các thứ ấy đến trại với sức của người lớn tuổi như bác?” Tôi nói tiếp: “Chắc là bác trai sẽ vui mừng khi nhận được hết các món quà này?”

Bà ngược nhìn tôi và chậm rãi trả lời bằng giọng Bắc: “Làm gì có bác giai mà vui với mừng. Bác đi thăm thằng con giai bác. Giời ơi! Nó cứng đầu, cứng cổ quá và tính lại hay nóng nữa! Nên cho đến giờ này vẫn chưa được người ta cho về. Trong khi bạn bè cùng lứa, cùng cấp bậc, hoặc nhỏ hơn nó đã được thả gần hết, đã có người vượt biên đến đảo, gửi điện tín về báo tin mừng

cho gia đình đã đến được bến bờ tự do. Bác nghĩ mà tội nghiệp và thương cho nó, không biết đến bao giờ họ mới cho nó về sum họp với gia đình?”

Tôi lại hỏi tiếp: “Thế anh ấy cấp bậc và chức vụ gì mà bị giữ lâu quá hử bác?” Bà trả lời: “Nó chỉ là Sĩ Quan Không Quân, cấp bậc và chức vụ tầm thường thôi! Đâu phải ông tá hay ông tướng gì cho cam. Nhưng tính nó hay cãi bướng và không biết nhẫn nhịn, nên nó tự làm khổ tâm thân. Mặc dù, gia đình bác đã nhiều lần viết thư dận dò, khuyên nhủ-Hãy im lặng là vàng”.

Tôi tiếp tục hỏi: “Bác có thể cho cháu biết anh ấy tên gì và làm việc ở đâu không?” Bà cho tôi biết con trai bà tên T..., Sĩ Quan Chiến Tranh Chính Trị phục vụ ở Bộ Tư Lệnh Không Quân. Khi bà vừa nói xong, thì tôi liền tưởng ngay đến T... Tôi liền diễn tả con trai bà, vóc dáng cao ráo, giọng nói rõ ràng, nửa Nam, nửa Bắc và khuôn mặt có nét hao hao giống bà. Tôi cho bà biết, con trai bà cùng khoá với tôi. Hồi ở quân trường. Anh và tôi ở cùng Trung Đội. Anh nóng tính, lúc nào cũng như sắp gây gổ đến nơi. Anh em trong khoá chọc quê hay đùa giỡn một tí là anh sẵn sàng khua chân, múa tay quyết ăn thua đủ. Nhưng, may mắn trong suốt khoá huấn luyện quân sự ở quân trường không xảy ra chuyện gì đáng tiếc! Quả đúng như bà nói!

Bà hỏi tôi: “Sao cháu được về sớm và bây giờ đi thăm nuôi ai vậy?” Tôi trả lời với bà là do may mắn và biết “Nín Thở Qua Sông”, nên được về sớm. Nay, thấy một đàn anh gặp khốn đốn, hoạn nạn, đang sống trong tuyệt vọng mà gia đình thì ở xa và hoàn cảnh gặp nhiều khó khăn, nên cố gắng tìm cách đi thăm một lần, để cho anh ấy giữ vững tinh thần, lạc quan chịu đựng, vì không biết đến bao giờ sẽ được về đoàn tụ với vợ con.

Chẳng những thế, đôi khi lại:

**“Đến đây thì ở lại đây,
Chờ khi xanh cỏ, xanh cây mới về”**

Bà rất ngạc nhiên vì bà đi thăm nuôi trên đoạn đường này đã bao nhiêu lần. Nhưng, đây là đầu tiên bà mới gặp trường hợp thăm nuôi đặc biệt như vậy. Sau đó bà tháo kim băng nơi túi áo bà ba nâu, lấy ra hai tờ giấy mười đồng đưa cho tôi và nhờ tôi cầm biểu cho anh ấy, gọi là chút quà. Nhưng, tôi lịch sự từ chối khéo và cảm ơn lòng tốt của bà đã nghĩ đến Niên Trưởng của tôi đang cùng chịu chung cảnh ngộ, giống như con trai bà.

Đang trao đổi câu chuyện với bà nửa chừng thì phải ngưng lại. Tài xế Hạnh cho biết xe đã đến ngã ba Ông Đồn. Tất cả những ai đi thăm nuôi thân nhân ở HT- Z30A và B Xuân-Lộc, Đồng-Nai phải xuống xe, đem theo tất cả quà cáp, hành lý chuyển sang xe khác cũng do ông làm chủ để vào trại. Riêng, những ai đi thăm nuôi thân nhân ở HT- Z30C và D Hàm-Tân, Phan-Thiết, thì cứ ngồi yên trên xe, để ông ta sẽ chở đi tiếp.

Khi đó, tôi mới biết bà đi Hàm-Tân thăm anh T... Tôi xuống xe, chào từ giã bà, không quên chúc sức khỏe và nhờ bà chuyển lời thăm đến con trai bà, “câu chúc anh sớm được về với gia đình, để bà không phải lặn lội thân già đi thăm con.” Bà cảm ơn tôi và cũng chúc gia đình tôi bình an, cũng như chúc cho Niên Trưởng tôi được sớm về sum họp bên gia đình.

Nghe đâu khoảng đầu năm 1984, vào dịp Tết Giáp-Tý, anh T... được trả tự do từ trại Z30C Hàm-Tân, Thuận-Hải, mà không phải

“*Nín thở qua sông hay Im lặng là vàng.*” Niên Trường của tôi cũng được cho về từ trại Z30A Xuân-Lộc, Đồng-Nai, vào cuối năm 1984.

Hiện NT tôi và gia đình đang định cư ở San José. Thỉnh thoảng anh em gặp nhau, ngồi tâm sự bên ly cà-phê đắng của quán Via Hè, H.O, Paris Baguette, Paloma Cà-Phê, Phở 90 độ hay Coffee Lovers để tìm về một thoáng hương xưa, nhớ lại những kỷ niệm thời chinh chiến, mà cái chết nhẹ tựa như lông hồng, hầu quên đi quãng đời tị nạn, tha phương nơi xứ người, mà nơi đây: **cái tình, cái nghĩa, cách đối xử giữa con người với nhau đôi khi rất bạc bẽo, tàn nhẫn, trắng tựa như vôi. Sự tương kính đã gần như bị xói mòn không còn hiện hữu.**

Có một lần anh hỏi tôi: “Em chưa một ngày giờ nào làm việc với anh, mà sao lại đi thăm nuôi anh. Trong khi hoàn cảnh em, cũng như gia đình em đâu dư dả gì?”

Câu hỏi này làm tôi nhớ lại lúc được vào thăm anh ở Z30A - Đội 5B máy cưa, tôi phải trải qua các thủ tục từ lúc bắt đầu làm đơn xin đi thăm nuôi ở địa phương, chờ đợi chính quyền phường cứu xét chấp thuận cho phép đi thăm. Lo chuẩn bị các thực phẩm cần thiết.

Sau đó, tìm hỏi chỗ mua vé xe, thu xếp mọi chuyện gia đình, công ăn việc làm. Chưa kể đường xá từ Sài-Gòn đi Long-Khánh, tiếp đến vào tới cổng trại rất xấu và rất dễ gặp tai nạn.

Xe chở khách là loại xe cũ được sửa lại chạy bằng than, nên thường hay hư bất tử dọc đường. Trên đường về, hành khách không còn gì, nên chủ xe kiếm thêm bằng cách chở hàng hoá của

những người đi buôn chuyên như: gạo, cà-phê, trái cây, gỗ quý... Vì thế, phải canh và tránh trạm kiểm soát! Khi gặp xe dò chạy ngược chiều ra dấu riêng là tài xế biết có trạm kiểm soát đột xuất ở phía trước, bèn ngừng xe lại chờ khi nào hết động tịnh sẽ tiếp tục, vì nếu họ bắt được sẽ bị phạt nặng, có thể bị tịch thu bằng lái. Còn hàng hoá của những người đi buôn, nếu món nào được xem là bất hợp pháp sẽ bị tịch thu và nộp tiền phạt.

Mỗi lần đi thăm nuôi thường là khuya lác, khuya lơ mới về đến Sài-Gòn. Cả nhà lo lắng, thức đợi không dám đi ngủ. Mong cho tôi đi đến nơi, về đến chốn. Cầu xin cho tôi đừng gặp trục trặc, hay rắc rối gì xảy ra.

Và khi đến được trại phải trải qua rất nhiều cam go, bị hạch sách, bị hoành hoạ, bị điều tra, bị vặn vẹo, hỏi tới, hỏi lui và chất vấn đủ điều, đủ cách, vì tôi không phải là thân nhân ruột thịt của anh, mà tại sao lại đến đây? Trong khi đó, nghề nghiệp của tôi lại là cựu tù cải tạo với giấy tạm tha cho về và có thể bị đưa trở lại trại tiếp tục “cải tạo mút mùa Lê Thủy” bất cứ lúc nào! Ngoài ra, họ có thể gây bao nhiêu khó khăn, rắc rối và tôi sẽ gặp nhiều bất trắc, nguy hiểm không lường được vì dám cả gan đi vào tận hang cọp.

Tôi đã trả lời với Giám Thị phụ trách cho thăm nuôi là “Nhà nước luôn luôn khuyến khích thân nhân đi thăm nuôi cải tạo viên để động viên họ an tâm học tập, tin tưởng vào chính sách và đường lối của nhà nước. Hầu học tập cho mau tiến bộ, để sớm trở về sum họp với gia đình.”

Tôi có làm đơn xin phép thăm nuôi, được chính quyền địa phương xác nhận và chấp thuận. Nếu anh không đồng ý thì tôi ra về. Sau khi tôi nói xong, anh ta liên lạc hỏi lại cấp trên. Cuối cùng, tôi

cũng được giải quyết cho gặp mặt chỉ ba mươi phút, thay vì một tiếng theo như quy định của trại.

Sở dĩ, tôi phải trả lời cứng rắn, quyết liệt, vì tấm lòng, vì tình chiến hữu, nên tôi điếc không sợ súng. Đã lỡ trèo lên lưng cọp, nên tôi không còn sợ hãi và cũng sẵn sàng chấp nhận bất cứ mọi tình huống, cho dù xấu nhất có thể xảy đến cho tôi.

Anh đã xúc động, nước mắt rung rung vì quá bất ngờ, khi gặp mặt một thằng em trong quá khứ chưa hề nhận được bất cứ một ân huệ nào từ anh. Tôi chỉ cười và nói với anh: **“Lá rách mà đùm lá nát trong lúc khó khăn, hoạn nạn”** mới quý anh ơi! Xin anh hãy quên đi. Đừng bao giờ nhắc lại câu hỏi này với em nữa!

Viết vài hàng để nhớ lại một lần trên chuyến xe thăm nuôi tù cải tạo. Tình cờ gặp thân mẫu bạn T., một bà Mẹ Việt-Nam đứng nghĩa. Lúc nào cũng thể hiện tình mẫu tử thiêng liêng, trong những hoàn cảnh nghiệt ngã và bi đát của con mình. Luôn luôn kề cận chăm sóc, lo lắng, sẵn sàng chịu bao nhiêu gian lao, khổ ải. Nghe đâu, bà định cư ở Úc-Đại-Lợi do em ruột Anh T...bảo lãnh và bà đã mất cách đây mấy năm.

Xin cầu nguyện cho bà được yên nghỉ nơi cõi Vĩnh Hằng vì bà đã sống suốt một cuộc đời tận tụy, hy sinh cho chồng, cho con. Cầu xin bà phù hộ cho các con cháu, những người chung quanh được bình an và hạnh phúc.

Riêng, phần tôi đã thực hiện điều luật số 3 của Hướng Đạo Việt-Nam trước năm 1975: **“Hướng Đạo Sinh có bổn phận giúp ích mọi người bất cứ lúc nào.”**

Và châm ngôn của Quân Chung Không Quân Việt-Nam Cộng-Hoà: **“Không Bỏ Anh Em - Không Bỏ Bạn Bè.”** *

Trần Đình Phước

(San José, California - 2023)

* **Không Bỏ Anh Em Không Bỏ Bạn Bè**” là tựa đề một bài viết của Không Quân Đào Bá Hùng tức Nhà Văn Đào Vũ Anh Hùng, về sự trở về nhiệm màu từ cõi chết của Phi công L19 Trần Duy Nguyễn trong một phi vụ liên lạc hành quân Nha-Trang - Pleiku, chẳng may gặp nạn giữa khu vực Dục-Mỹ và Khánh-Dương. Câu này, được xem là **Châm Ngôn** của Quân Chung Không Quân Việt-Nam Cộng-Hoà.

* **Đại Học Máu** là tập hồi ký về “Học Tập Cải Tạo” của Nhà Văn Hải Quân Hà Thúc Sinh.